

גורלם של אהרן ופישל

אחי, אהרן שלאפרוק, הביא את הציונות לתוך ביתנו. בילדותו למד בחדר, אך לא מצא סיפוק בלימודיו שם והחל להשתלם מעצמו; גם גילה עניין במדעי-הטבע, דבר שנערי ישראל בגולה לא התעניינו בו בדרך כלל. כל ימיו הצטער, שלא זכה להשכלה שיטתית, אך אם לא יכול לתקן לעצמו, ביקש לתקן בי: הכניסני לביה"ס העברי "קדימה" ואף שכר מורה להכין אותי לבחינות בגימנסיה. הביא אותי לתנועת "הנוער הציוני".

היה ישר-דרך ומכבד-אדם. אהוב על חבריו, בני כל החוגים וכל הזרמים, וביתנו שימש להם נקודת-מפגש. פעיל בכל פעולה ציונית ותרבותית.

לתקופת פעולתו בוועד הקהילה, שנעשה בימי הגרמנים ה"יודנראט": אהרן עמד לעזוב את תפקידו שם, כי לא רצה לשתף פעולה עם המתבוללים-העשירים שדאגו, כידוע, רק לכיסיהם הם... אך הוחלטו שהציונים יכנסו ל"יודנראט", כדי למנוע מהמתבוללים להשתלט על חיי הקהילה. וכך נשאר לעבוד כפקיד ב"ועדת העבודה" ונתיידד עם פישל גרוסבוים. וזה היה תפקידה של "ועדת העבודה": הגסטאפו והס.ס. הגישו הזמנות לפועלים יהודים. אהרן ופישל הכינו את הרשימות וליוו את האנשים לעבודתם עבודתו היתה קשה. אותה שעה הובאו לזמושץ' יהודי וולוצ'ווק, פראג ווינה. היו ימי-חורף קשים ושניהם השתדלו לקבל רשות להביא לבאים מזון ומים. הנאצים הטילו קונטריבוציה, והמציאו לשם כך את מחנה עבודת-הכפיה בביאלובז'ג; מי שהיה כסף בידו, היה פודה עצמו ואחר נשלח במקומו. אינג' ברונשטין מה"יודנראט" דרש מאהרן את הרשימות והוא התנגד לתת לו ואמר: "אם אין ביכלתו של ה"יודנראט" לפעול לטובת היהודים – עליו להתפטר". ברונשטין נעלב והיכה את אהרן וקרא: "כאן לא פלשתינה ולא הציונים שלך הם השולטים – אנו המפקדים! בהתערבות אחרים ביקש ברונשטין את סליחתו של אהרן. אך פישל לא נכנע ואמר את האמת בפניהם. אז הכין ה"יודנראט" עצמו את הרשימות ומחנה ביאלובז'ג נתקיים.

הרבה נתנו כופר-נפשם בזהב ובאבנים טובות שבחלקם הגדול ירדו לכיסי אנשים מן ה"יודנראט"; אינג' ברונשטין, ממיק גארפינקל ווילדר חיו חיי-הוללות, שעה שכל

אנשי הקהילה נמקו ברעב, בצער ובאימה. וילדר היה האחראי למחנה-עבודה; הס.ס. סיפקו קמח ותפוחי-אדמה בשביל עובדי המחנה, אבל וילדר שלחם לורשה וקיבל כסף תועפות שירד לכיסו. גם התנהגותו של ממיק גארפינקל היתה אכזרית. בזמן הגירוש לגטו בעיר החדשה, נצטוו שבע-מאות יהודים להתאסף ב"אומשלאגפלאץ". חלק מאנשי ה"יודנראט" (אמנם לא כולם) ליוו את הגרמנים מבית לבית. לכיכר באו אלף יהודים. וכאשר מפקד הגסטאפו העיר לגארפינקל שהובאו 300 למעלה מהדרוש, לא ביקש לשחררם, אלא אמר: "עשה כרצונך".

משפחתי גורשה עם ה"משלוח" הראשון. דודתי ודודי היו חולים. אהרן פנה לשפס וטישברג, אנשי ה"יודנראט", וביקש להרשות להובילם אל הכיכר בעגלה. שפס הביא כלי-רכב, אך לא הוציאם למגרש, אלא לסימטה צדדית – שהיתה מיועדת מלכתחילה, כנראה, להריגת זקנים וילדים – ושם נרצחו.

הורי והוריו של יעקב ניימרק ואמו של פישל גרוסבוים היו מוסתרים במשך שלושה שבועות במקום בטוח מחוץ לגטו. אנשי ה"יודנראט" דרשו מאהרן ופישל שימסרו אותם. שניהם ענו: "הגיעה השעה שאתם בעצמכם תלכו למחנה וניפטר מכם ומכל הצרות שאתם מביאים עלינו".

בזמן חיסול הגטו יצאה הגזירה להתייצב שוב בכיכר. קבוצה של עשרים איש, בני משפחות ה"יודנראט", הופרשו מן הצד, כנועדים להישאר בחיים. הלכתי והצטרפתי לקבוצה זו. שאל גארפינקל את טישברג: "מי זאת?" – ענה טישברג: "אחותו של אהרן שלאפרוק". צעק גארפינקל: "מי הרשה לך לעמוד פה?" עניתי לו: "יש לי הרשות לחיות כמו לכם, ויותר מאשר לכם: אתם מבוגרים וכבר חייתם ואני עודני צעירה". גארפינקל תפס בצווארי ובעט בי. הוציאני מקבוצה זו והעמידני ליד הנדונים למוות. אך בדרך, ליד המחנה הצבאי, ברחתי והסתתרתי. כך ניצלתי.

זה מעט מהרבה, אהרן ופישל נהרגו. מי יודע כמה סודות לקחו עמם לקבר-הדמים?